

Posudek na bakalářskou práci Marka Chmela „Cesta k nové švýcarské ústavě“

Autor v bakalářské práci popisuje trnitou cestu Švýcarska k nové ústavě, která byla schválena v roce 1999 a snaží se postihnout širší diskuzi, které ve Švýcarsku nad návrhem nové ústavy probíhaly několik desetiletí.

Bakalářská práce má 43 stran, včetně seznamu literatury a obsahuje všechny formální náležitosti kladené na takovýto druh práce (prohlášení, anotace, klíčová slova apod.).

Formální stránka:

V práci se vyskytuje pouze několik málo pravopisných chyb (např. na s. 5 ve slově „veřejnosti“, na s. 8 v poznámce pod čarou č. 8 ve slově „dějinách“, na s. 27 ministra spravedlnosti uvádět s malým písmenem). Na s. 27 chybí poznámka pod čarou č. 71, je uvedena na straně následující. Na s. 29 v druhém odstavci slovo „zprávou“ nahradit slovem „zprávy“. Na s. 30 ve třetí větě sladit terminologii komise v. rada, domnívám se, že namísto slova komise má být použito slovo rada. Na s. 35 na předposledním řádku opravit chybu - správně je „z těch“. Na s. 38 namísto slova „jurisprudenci“ používat slovo „judikaturu“. Na s. 38 namísto slova „nezkonsolidovala“ použít slovo „nekonsolidovala“.

Upozorňuji na nevhodnost, aby názvy kapitol byly uváděny na poslední řádku předcházející stránky, než je nosný text (např. s. 13, 19, 20, 29), při psaní dalších prací je třeba formální stránce práce věnovat více pozornosti: obdobně seznam literatury začíná na konci s. 41.

Po obsahové stránce:

Jsem přesvědčen o tom, že autor by se neměl bez hlubší rozvahy pouštět do zobecňujících formulací komparujících švýcarský vývoj federativního uspořádání s americkým modelem. Např. na s. 7 se objevuje takovéto tvrzení, k tomu je třeba uvést, že americký ústavní vývoj není strnulý a v žádném případě nelze hovořit o tom, že by americká ústava nedoznala výraznějších změn. Specifikum amerického vývoje ovšem spočívá v přijímání dodatků k původnímu ústavnímu textu, což je jiný druh legislativní techniky novelizace, než jaký je obvyklý pro kontinentální právní kulturu. Stejně tak rozporuplné je tvrzení na s. 7, kde autor uvádí, že při zakládání Spojených států vyhráli federalisté nad zastánci konfederace. K tomu je třeba uvést, že opak je pravdou, počáteční uspořádání ve Spojených státech bylo klasicky konfederativní a vztah mezi státy Konfederace a centrem byl formulován prostřednictvím prvků přímé demokracie (viz Peška, P.: Přímé zákonodárství. K novějšímu vývoji Spojených států amerických. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislavě, 1929, kde autor brilantně popisuje ústavní vývoj v USA v 18. a 19. století ve vztahu k uplatňování referenda; k ústavnímu vývoji v USA také Jelinek, J.: Všeobecná státověda. Praha: nakl. Jana Laichtera, 1906, s. 774 an., kde autor srovnává vývoj švýcarský s vývojem americkým). Doporučuji autorovi vyhnout se takovémuto obecnému tvrzením, pokud to není podloženo podrobným rozbořem nebo dokladováno doktrinárními názory, neboť takovéto závěry jsou velmi zavádějící.

Nerozumím větě na s. 31 *„Ústavní zakotvení lidských práv ve Švýcarsku již totiž nebylo v kontextu moderní doby udržitelné, a to i přes rozsáhlý kodex těchto práv formou judikatury Spolkového soudu a praxe státních úřadů vubec.“* Ústavní zakotvení lidských práv je snad v každé době žádoucí a nezbytné. Jedná se zřejmě o neobratné vyjádření.

Neobratné je také vyjádření na s. 36 „Šlo prítom také o to, že v puvodním chápaní funkci státu se vycházelo z pojetí, že stát by měl disponovat dvěma či třemi hlavními funkcemi, jako jsou tvorba práva a aplikace práva, ať už prostřednictvím správních či soudních orgánů. Takový způsob myšlení však zcela pochopitelně nemůže v dnešní době obstát.“ Tvorba práva je klíčovým znakem státu i v dnešní době, byť je tento úkol státu v integračních tendencích poněkud modifikován (prolínání mezinárodní a evropského práva).

Nerozumím větě na s. 40 „Totiž právě to, že se švýcarští ústavní právníci, politici či politologové odvolávali na kazuičnost, nekoherentnost a mezerovitost textu, je důsledkem detailní úpravy textu.“

Oceňuji, že autor práce vycházel z německy psané literatury a originálních pramenů, neboť *relata referro* sekundární literatury není pro takový druh práce vhodná. V tomto ohledu by se měl autor vyvarovat tvrzení jako např. na s. 9, kde uvádí, že v důsledku nedostatku česky psané literatury „byl nucen“ vycházet z německých pramenů.

Otázky pro obhajobu:

- 1) Doporučuji vyjádřit se k otázce, proč probíhají ve státech, kde dochází k přijímání nové ústavy tak horlivé debaty nad tím, jak naložit s dosavadní ústavní úpravou. Autor toto dilema popisuje na příkladu ústavy z roku 1848 na s. 13 v posledním odstavci. Obdobná debata totiž probíhala v Německu při přijímání Základního zákona, jakož i při rozšiřování jeho působnosti na nové spolkové země. Tento problém má hluboké ideologické, ale i sociologické kořeny. Svou povahou je to více otázka filozofická než ústavní nebo politologická. (inspirací k odpovědi na otázku může být komparace švýcarských a německých východisek viz Dreier, H.: Das Grundgesetz – eine Verfassung auf Abruf? Aus Politik und Zeitgeschichte 18-19/2009, s. 19-26.)
- 2) V práci postrádám hlubší ideové kořeny, ze kterých vycházel ústavodárce v roce 1999 při schvalování nové švýcarské ústavy. V tomto ohledu je práce spíše popisná. Doporučuji proto při ústní obhajobě více rozebrat nejenom historické aspekty ústavodárcovy vůle (v bakalářské práci dostatečně rozebráno), ale filozofické důvody, např. inspirace přirozenoprávní teorií, antropomorfní ideje, inspirace myšlenkou konstruktivního federalismu, inspirace integračními pokusy Švýcarska apod. Některé ideové zdroje jsou „rozesety v práci“, potřeba je alespoň při obhajobě utřídit.

Závěr: I přes výhrady, které jsem uvedl v tomto posudku hodnotím práci Marka Chmela pozitivně a v případě úspěšné obhajoby navrhuji hodnocení výborně. V případě nedostatečné odpovědi na uvedené otázky navrhuji hodnocení velmi dobře. Výhrady, které jsem v posudku uvedl, mají autorovi sloužit jako námět pro případnou další práci na tomto tématu. Jedná se o velmi nosné téma, které není dostatečně doktrinálně zpracováno a proto by bylo vhodné, aby na něm autor pracoval například v rámci magisterského studia.

V Praze dne 2. června 2009

JU